Fiskālās disciplīnas padome

2020. gada II ceturkšņa makroekonomisko rādītāju monitorings

Covid-19 krīzes ietekmē, Latvijas ekonomika pieredzēja strauju ekonomikas lejupslīdi, kas sākās jau š.g. I ceturksnī. 2020. gada II ceturksnī IKP lejupslīde sasniedza 8.6% – to izraisīja mājsaimniecību patēriņa samazinājums par 12.6% un preču/pakalpojumu eksporta samazinājums par 7.4%. Savukārt pozitīvu ietekmi uz IKP 2. ceturksnī atstāja valdības patēriņš pieaugot par 0.5% un investīcijas, t.sk. valdības investīcijas. Šī gada II ceturksnī ir novērots būtisks eksporta apjoma kritums 11% apmērā, salīdzinot ar 2019. gada atbilstošo periodu. Finanšu ministrija ekonomikas potenciāla un reālās veiktspējas starpību 2020. gadam prognozēja negatīvu (-7.9), arī 2021. gadā tā prognozēta zem ekonomikas potenciāla (-5.6). Fiskālās politikas plānošanas kontekstā, negatīva izlaižu starpība nozīmē stimulējošas fiskālās politikas plānošanu un realizāciju, ar mērķi atjaunot ekonomikas izaugsmi un nepieļaut negatīvas strukturālas pārmaiņas valsts ekonomikā.

Makroekonomiskie rādītāji (sezonāli izlīdzināti)	2018 faktiskie dati				2018	2019 faktiskie dati				2019	2020 faktiskie dati				2020	Prognoze (15.06.2020[1])				2020 g. Izpilde /prognoze
	I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III	IV		2020	2021	2022	2023	
Reālā IKP izaugsme	3.8%	4.0%	4.8%	5.3%	4.3%	3.3%	2.7%	1.8%	1.0%	2.2%	-1.5%	-8.6%	-	-	-	-7.0%	5.1%	3.1%	3.1%	Zemāk par prognozēto
Nominālā IKP izaugsme	7.9%	8.0%	9.0%	9.6%	8.4%	7.5%	6.0%	4.1%	2.3%	4.9%	-0.2%	-9.4%	-	-	-	-7.4%	6.5%	5.3%	5.2%	Zemāk par prognozēto
Inflācija (patēriņa cenas)	2.0%	2.4%	2.9%	2.9%	2.6%	2.9%	3.3%	2.9%	2.2%	2.8%	1.9%	-0.4%	-	-	-	0.2%	1.2%	2.0%	2.0%	Zemāk par prognozēto
IKP deflators	3.8%	3.8%	4.1%	4.1%	4.0%	4.0%	3.1%	2.3%	1.4%	2.6%	1.3%	-0.9%	-	-	-	-0.5%	1.3%	2.0%	2.0%	Zemāk par prognozēto

Avots: CSP, FDP, FM

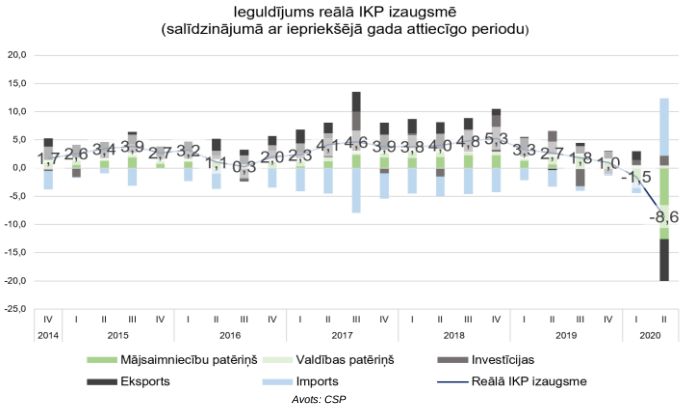

Avots: CSP

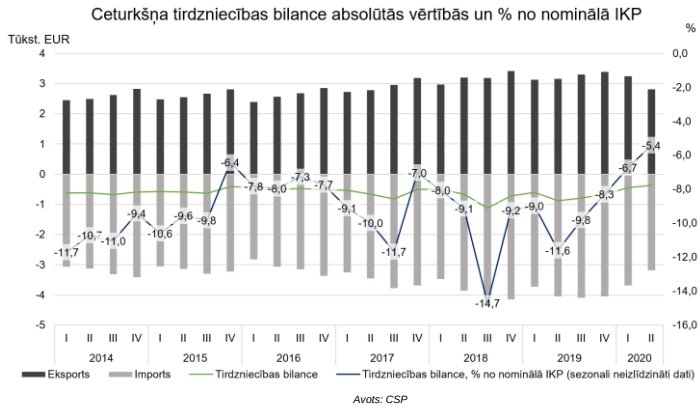

Avots: CSP

Ekonomiskās attīstības priekšrocības 2020. gada II ceturksnī

Sākot ar aprīli/maiju ekonomikas sentimenta rādītājs sācis uzlaboties, lai gan vēl joprojām konfidences un sentimenta rādītāji ir ļoti zemi un vērtības ir negatīvas, II ceturksnī pakalpojumu nozarē konfidences rādītājs saglabājās viszemākais. Neliela optimisma atgriešanos gan pašmāju, gan Latvijas tirdzniecības partneru biznesa vidē ietekmēja ziņas par pandēmijas ierobežošanas pasākumu sekmēm un pakāpenisku mobilitātes ierobežojumu atcelšanu. Lietuvā sentimenta rādītāji uzlabojās ātrāk nekā Igaunijā.

Kravu pārvadājumu apjoms pa sauszemes ceļiem pieauga par 3.2%. Šis ir vienīgais pārvadājumu segments, kas uzrādīja pieaugumu un tas skaidrojams ar aktīvāku piegādes servisu pakalpojumu izmantošanu laikā, kad iedzīvotāju fiziskā mobilitāte tika ierobežota.

Mazumtirdzniecības uzņēmumu kopējais apgrozījums periodā no aprīļa līdz jūnijam kritās vidēji par 4%, tomēr tieši jūnijā varēja novērot apgrozījuma pieaugumu par 2.6%. Jūnijā iedzīvotāju iepirkšanās aktivitāte sāka atjaunoties pārtikas segmentā (+1.9%) un nepārtikas preču segmentā (+2.4%). Tomēr II cet. trijos mēnešos saglabājās lejupslīde degvielas tirdzniecības segmentā vidēji (-3.3%), jūnija mēnesī (-1.7%).

CSB jaunākie dati liecina, ka II ceturksnī ir notikusi strauja sabremzēšanās strādājošo mēneša vidējās darba algas pieaugumā 3.9%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. 2020. gada II ceturksnī, salīdzinājumā ar 2020. gada I ceturksni, bruto darba samaksa pieauga par 1.6%. Lai gan no mājsaimniecību patēriņa viedokļa šis ir negatīvs faktors, kopumā ekonomikā algu pieauguma sabremzēšanās mazina spiedienu uz darba devējiem, kuru iepriekš izraisīja darbaspēka ierobežotā pieejamība.

Ekonomiskās attīstības ierobežojumi 2020. gada II ceturksnī

II ceturksnī novērota deflācija - patēriņa cenu lejupslīde bija 0.4% apmērā. Aprīlī patēriņa cenas palika nemainīgas, bet jau maijā tajās novērojama lejupslīde, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – maijs (-0.6), jūnijs (-0.7). Tomēr patēriņa cenu indeksi nav samazinājušies vienmērīgi, cenu kritums bija raksturīgs atsevišķām preču un pakalpojumu grupām. Cenas strauji kritās transporta pakalpojumu segmentā. Būtiski kritās cenas arī apdrošināšanai, izmitināšanas pakalpojumiem, personisko transportlīdzekļu ekspluatācijas izdevumiem, samazinājās mājokļu īres maksa un elektroenerģijas, gāzes un cita kurināmā izmaksas.

Latvijas Bankas dati liecina, ka 2020. gada 2. ceturksnī bija vērojama strauja lejupslīde pakalpojumu eksportā, vidēji par 31%, t.sk. jūnijā pakalpojumu eksports ir krities par 30%, salīdzinot ar 2019. gada jūniju. Šādu kritumu jūnijā galvenokārt izraisīja samazinājums transporta pakalpojumu eksportā par 19.5% un samazinājums ceļojumu pakalpojumu eksportā par 11%, kas ir tiešs Covid19 krīzes efekts.

Š.g. II ceturksnī salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni, par 12.8 % samazinājās pārvadājumu apjoms pa ceļiem un dzelzceļiem kopā. Dzelzceļa pārvadājumu apgrozījums II cet. kritās par 16%. Latvijas ostu ieguldījums kravu apgrozījuma apjomā uzrādīja dramatisku lejupslīdi 31% apmērā. Lejupslīde bija vērojama visās ostās, bet visvairāk cieta Rīgas osta (-15%) un Ventspils osta (-14%).

Rūpniecības produkcijas apjoms periodā no aprīļa līdz jūnijam kritās vidēji par 4.1%. Jūnijā, kopš 2019. gada sākuma, kritums sasniedza 3.8%.

Sezonāli izlīdzinātais bezdarba līmenis 2020. gada jūnijā sasniedza 8.9%. Kopējais reģistrētā bezdarba līmenis ir pieaudzis no 6.8% martā līdz 8.6% jūnijā. Kopš 2020. gada marta, jūnijā straujākais bezdarbnieku skaita kāpums novērots Rīgā un Rīgas reģionā.

[1] Makroekonomikas prognožu apstiprināšana (15.06.2019) https://fdp.gov.lv/17062020-fdp-viedoklis-par-finansu-ministrijas-makroekonomisko-raditaju-prognozem-2020-gadam-un-2021-2023gadam